

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 607/2022 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om att förbättra den ekonomiska ställningen hos de ensamboende

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 607/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Ville Tavio /saf m.fl.:

Vad ämnar regeringen göra för att se till att den ekonomiska ställningen hos de ensamboende förbättras i fråga om hushållsavdrag och arvsbeskattning?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Allmänt taget utgår vårt inkomstskattesystem från att beskattningsenheten är en individ och inte ett hushåll. Man övergick från sambeskattnings av makar till separat beskattning på 70-talet. Motiveringarna var jämställdhetsaspekter och sysselsättningsrelaterade orsaker. Även efter övergången till separat beskattning innehåller inkomstbeskattningen drag av sambeskattnings. Detta syns bland annat som en möjlighet att överföra vissa avdrag till den andra maken, om de egna inkomsterna inte räcker till för avdraget. Huvudregeln är dock tydligt individuell beskattning.

Hushållsavdraget togs i bruk i slutet av 90-talet. I början av försöket beviljades hushållsavdrag endast till den ena av makarna, varvid ensamboende hade samma ställning i fråga om avdraget som par. Avdragets bestämningsgrund ansågs dock vara problematisk med tanke på inkomstskattesystemets grundprinciper, så även i fråga om hushållsavdraget beslöt man slutligen på en inriktning på individer på samma sätt som i fråga om andra avdrag. Ett avdrag baserat på hushållets sammansättning skulle också vara mycket problematiskt med tanke på skattekontrollen och verkställandet av beskattningen. Skatteförvaltningen har ingen information om personer som bor i samma hushåll och det är inte möjligt att samla in och hantera sådan information om hushållets sammansättning med Skatteförvaltningens nuvarande resurser. Hushållsavdraget med sina många utredningsbehov hör redan nu till de mest sysselsättande avdragen i personbeskattningen och det finns åtminstone ingen orsak att komplicera till det.

En ändring av hushållsavdraget på det sätt som nämns i spørgsmålet så att ensamboende kan få dubbelt så mycket hushållsavdrag som personer som bor i hushåll med två eller flera vuxna skulle också öka hushållsavdragets minskande effekt på skatteintäkterna. Hushållsavdraget är ett skatteavdrag och är redan nu ett betydande avdrag med tanke på dess ekonomiska konsekvenser. År 2021 beviljades hushållsavdrag till drygt 474 000 skattskyldiga till ett sammanlagt belopp av cirka

420 miljoner euro. Utöver det tillfälliga hushållsavdrag som beviljas på basis av elenergiräkningarna från och med början av nästa år är inga andra ändringar i hushållsavdraget anhängiga under denna valperiod.

Den andra delen av frågan gäller arvsbeskattningen. Av frågans motiveringsdel framgår att frågarens oroar sig inte bara för den efterlevande makens ställning som bor ensam i den gemensamma bostaden efter partnerns död, utan också för bröstarvingarnas ställning. I arvsituationer ska man skilja mellan fall där den efterlevande maken har ställning som arvinge och situationer där detta inte är fallet.

Vanligtvis har makarna bröstarvingar som är skattskyldiga med rätt till arv. Den efterlevande maken har då inte ställning som arvinge eller skattskyldig, om inte den avlidne har upprättat ett äganderättstestamente till förmån för denne. Den efterlevande maken betalar ingen skatt och har med stöd av ärvdabalken rätt att ha i sin besittning en bostad som använts som makarnas gemensamma hem.

Om den efterlevande maken har ställning som arvinge eller om den avlidne har gjort ett äganderättstestamente till förmån för denne, har den efterlevande maken rätt till makeavdrag, vilket minskar hans eller hennes arvsbeskattning. Makeavdraget höjdes från 60 000 euro till 90 000 euro från och med 2017. Med beaktande av den nedre gränsen på 20 000 euro på skatteskalen betalar den efterlevande maken skatt först på den del som överstiger 110 000 euro. Vanligtvis har den efterlevande maken också giftorätt i den andra makens egendom, om makarna har varit gifta och giftorätten inte har uteslutits. Egendom som erhållits med stöd av giftorätt omfattas inte av arvsbeskattningen. I nuläget har således den efterlevande makens ställning beaktats i rimlig utsträckning. Eventuella justeringsbehov kan bedömas när arvsbeskattningen utvecklas senare.

Om makarna däremot har bröstarvingar är de skattskyldiga för den avlidnes andel och får till godo det avdrag som görs på basis av den efterlevande makens besittningsrätt. Den i frågans motiveringsdel framförda tanken om att beskattningen i dessa situationer skjuts upp till den tidpunkt då egendomen övergår i arvtagarens besittning skulle samtidigt ge anledning till att avstå från ett avdrag för besittningsrätt med beaktande av att arvtagaren beskattas för egendom som denne ännu inte besitter. Beroende på situationen kan slutresultatet vara förmånligare eller mindre förmånligt för arvingarna än i nuläget.

Helsingfors 19.12.2022

Finansminister Annika Saarikko